

В. Михайленко

**КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ АКТОРІВ
У ГАЛУЗІ ПЕРФОРМАТИВНИХ МИСТЕЦТВ:
УКРАЇНСЬКИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ**

V. Mykhailenko

**COMPETENCE-BASED APPROACH TO TRAINING ACTORS
IN THE PERFORMING ARTS FIELD:
UKRAINIAN AND INTERNATIONAL CONTEXT**

В умовах інтенсивних змін художнього середовища ХХІ ст. перформативні мистецтва стають однією з провідних форм культурної практики, висуваючи нові вимоги до професійної акторської підготовки. Це передумовлює переосмислення традиційних підходів до акторської освіти в якості недостатніх і потребує розгляду перспектив упровадження компетентісного підходу, який нині стає центральним педагогічним компонентом в освітніх стандартах цілої низки країн світу, крім того, на рівні міжнародних освітніх рекомендацій.

Ці орієнтації стають домінуючими в європейській та світовій педагогічній практиці під впливом Болонського процесу, міжнародних кваліфікаційних рамок та освітніх стандартів, спрямованих на підвищення якості вищої освіти.

Компетентісний підхід пов'язано з низкою ключових педагогічних ідей:

1. Орієнтація на результат — освітній процес проєктується від кінцевого результату навчання, вираженого в компетенціях, які має освоїти студент.
2. Інтеграція знань, умінь та цінностей — компетенція включає не тільки знання та практичні вміння, а й особисті якості, мотивацію, відповідальність та здатність до рефлексивної діяльності.
3. Діяльнісна природа навчання — освоєння компетенцій відбувається через активну участь студента в практичній діяльності, вирішенні реальних завдань, участі у творчих проєктах.
4. Рефлексія, самооцінка та критичне мислення — навчання передбачає здатність аналізувати та оцінювати власні дії та результати.
5. Міждисциплінарність — компетенції формуються внаслідок взаємодії різних галузей знань, що принципово актуально для перформативних мистецтв в сенсі взаємодій із візуальними медіа, звуком, хореографією, технологіями та соціальними практиками.

Компетентісний підхід передбачає, що освітня програма повинна формувати не тільки знання та уміння, а й здатність випускника діяти ефективно та творчо в професійних ситуаціях, відповідати на виклики художньої практики, бути мобільним у міждисциплінарному середовищі й адаптивним до нових форм художньої діяльності.

Сучасні освітні програми в галузі перформативних мистецтв у площині орієнтації компетентісного підходу ставлять в основу формування практичних і творчих навичок, необхідних для професійної діяльності, а не тільки засвоєння фахових теоретичних знань. Іншими словами, компетентісний підхід має на увазі, що навчання будується навколо конкретних професійних компетенцій, включаючи інтеграцію знань, практичних навичок, ціннісних орієнтирів та здатності до самостійного творчого вирішення завдань. Основні засади такого підходу включають *орієнтацію на результат, діяльнісний характер навчання,*

міждисциплінарність та рефлексію над власними діями. У галузі перформативних мистецтв це означає, що студент вчиться відтворювати ролі, освоює вміння діяти у відкритому, непередбачуваному художньому контексті, створювати проекти та адаптуватися до умов, що змінюються.

Компетентнісний підхід є офіційно закріпленим у стандартах вищої освіти в Україні. Міжнародна практика компетентної освіти у сфері мистецтва пропонує кілька важливих орієнтирів, які можуть бути корисними для України. В Європі, Північній Америці та країнах Південно-Східної Азії програми орієнтовані на чітке визначення рівнів компетенцій, які студенти мають продемонструвати на кожному етапі навчання. Особлива увага приділяється проектно-орієнтованому навчанню, інтеграції технологій, міждисциплінарності та оцінці освоєних компетенцій через портфоліо, публічні виступи, критичні есе та лабораторні проекти, а не лише через іспити. Такі методи допомагають розвивати не лише професійні навички, а й здатність до креативної, адаптивної та соціальної діяльності.

Аналіз української та світової практик висвітлює низку тенденцій. По-перше, обидві системи орієнтовані на результативність навчання, але міжнародні стандарти часто пропонують більш структуровані межі компетенцій і методи їх оцінки. По-друге, закордонні програми активно інтегрують нові технології, цифрові медіа та міждисциплінарні підходи як обов'язкові елементи підготовки, тоді як в українській системі їхнє впровадження поки що залежить від можливостей конкретного навчального закладу та участі в міжнародних проектах. По-третє, у міжнародній практиці широко застосовуються інструменти діагностики та моніторингу освоєння компетенцій, що забезпечує точніший вимір професійної готовності студентів.

Таким чином, компетентнісний підхід, орієнтований на формування у здобувача освіти практикоорієнтованих креативних компетенцій, у професійній підготовці акторів галузі перформативних мистецтв дозволяє формувати фахівця, здатного адаптуватися до різних художніх умов та експериментальних форм інноваційних проектів, взаємодії з аудиторією в нестандартних умовах. Для української системи освіти перспектива розвитку включає подальше запровадження міжнародних стандартів, інтеграцію технологій, розширення міждисциплінарної підготовки та вдосконалення методів оцінки компетенцій. Формування компетентностей стає ключовим інструментом забезпечення якості підготовки професійної особистості, здатної до творчої самоідентифікації на різних рівнях, у різних художніх ситуаціях, зважаючи на динаміку художнього середовища в сучасних перформативних мистецтвах.

О. Зайцев

ГЕНЕЗА І РОЗВИТОК УГОРСЬКОЇ ТЕАТРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ НА ЗАКАРПАТТІ (КІНЕЦЬ ХІХ — ПЕРША ЧВЕРТЬ ХХ СТОЛІТТЯ)

O. Zaitsev

GENESIS AND DEVELOPMENT OF HUNGARIAN THEATRE CULTURE IN TRANS-CARPATHTIA (END OF THE XIX — FIRST QUARTER OF THE XX CENTURY)

Попри вимоги часу, дотепер в українському культурологічному просторі складно відшукати дослідження, що свідчили б про угорське театральне мистецтво на території Закарпаття у період ХІХ – ХХ ст. Звернення до становлення угорської театральної культури на Закарпатті сприяє відновленню цілісної картини